

Osaava arvioija 2024-2026

Hanke kehittää opettajien
arviointiosaamista ja
yhteistä arviointikulttuuria.

**Joensuun seudun
kansalaisopisto**

Työpaja 1: Arvioinnin tutkimusmatka alkaa

Tässä työpajassa pääset laskeutumaan arvioinnin teeman äärelle. Kuulet opiskelijoiden tarinoita ja pääset pohtimaan esimerkiksi:

- Mitä arviointi oikein on?
- Millaista arviointia oppitunnin aikana tapahtuu?
- Kuka arvioi?

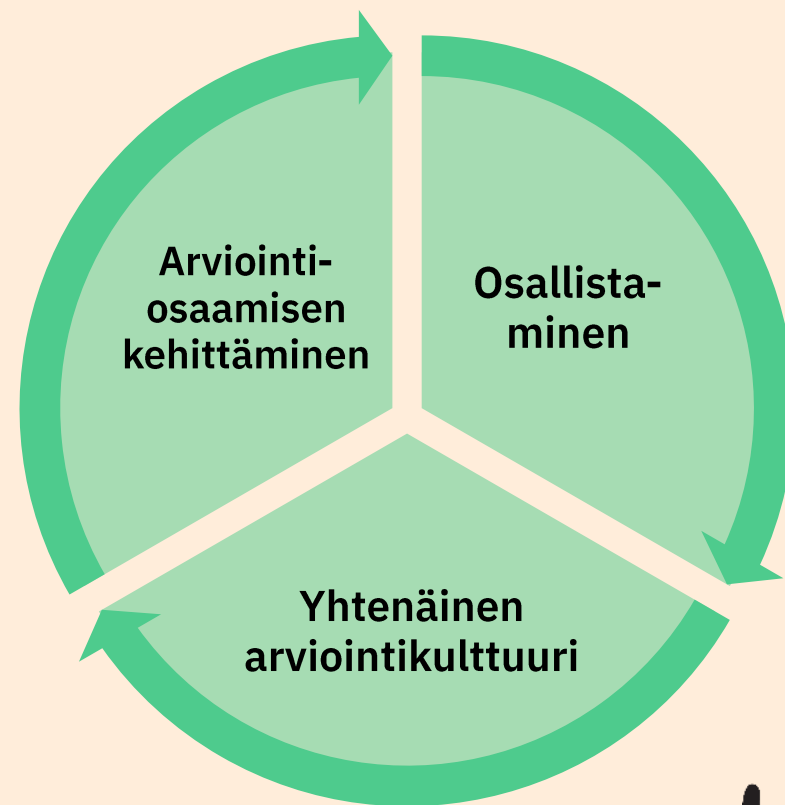
Työpajan rakenne

- Hankkeen tavoitteet
- Hankkeen opettajille tehdyn alkukartoituskyselyn tuloksia
- Työpajan alustus
- Pienryhmätyöskentely
- Työpajojen purku ja keskustelu

Hankkeen tavoitteet

- Osaava arvioija on Opetushallituksen rahoittama laatu- ja kehittämishanke, joka toteutetaan vuosina 2024–2026.
- Hankkeessa kehitetään yhteistä arviointiyymmärrystä ja arviointikulttuuria ja arviointiosaamista Joensuun seudun kansalaisopistossa.
- Kehitystyössä ovat mukana opiston opettajia ja opiskelijoita sekä opiston toimialueen asukkaita.

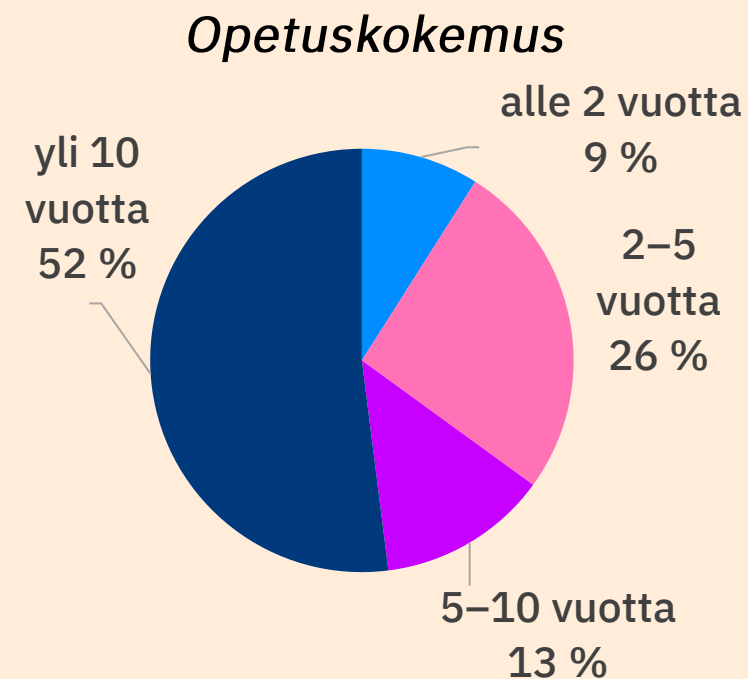
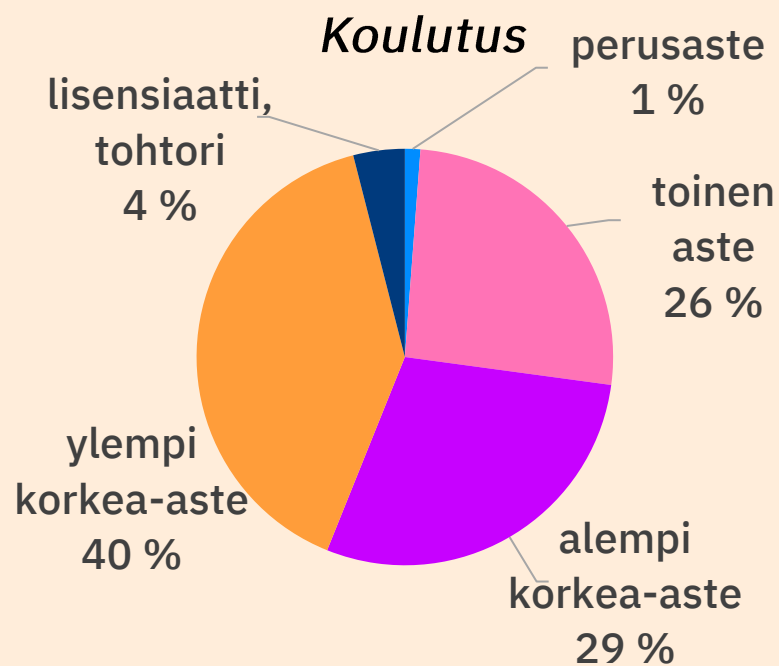
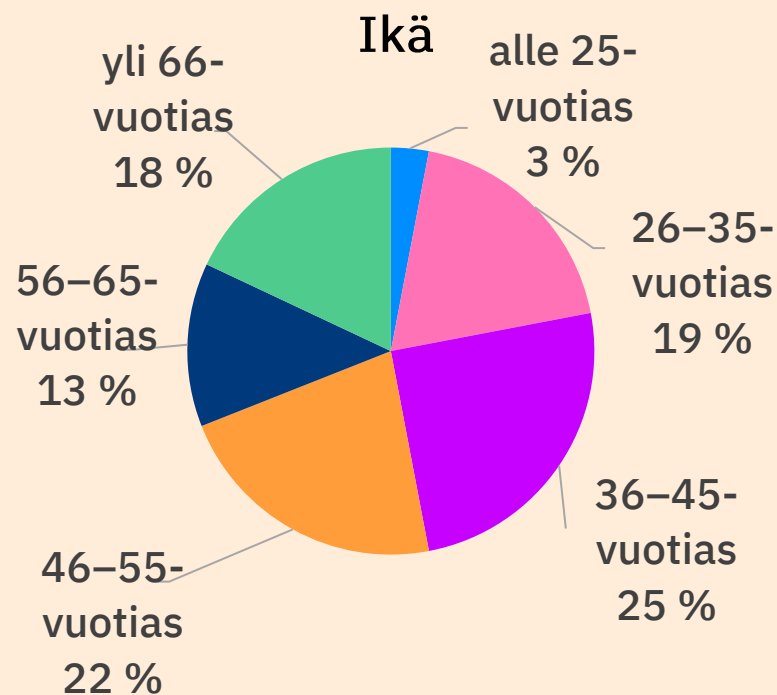
Opettajakyselyn tuloksia

Opettajille tehtyyn alkukartoituskyselyyn vastasi 85 opettajaa kaikilta
ainealueilta.

Vastaajien tausta

Vastaajien ikä vaihteli suhteellisen tasaisesti 26–55 vuoden välillä. Kahdella viidestä vastaajista oli ylempi korkea-asteen koulutus. Yli puolet vastaajista oli opettanut yli 10 vuotta.

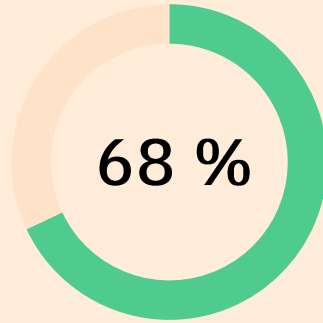

Arviointi- osaaminen syksy 2024

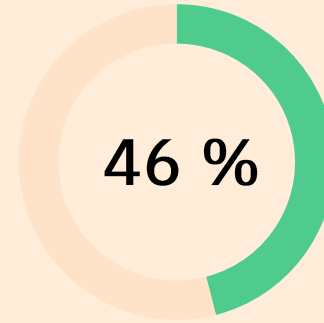
Suurimmalla osalla oli kokemusta oppilaan osaamisen arvioinnista.

Noin kolmasosa oli tehnyt arviointia kuluvana lukuvuonna.

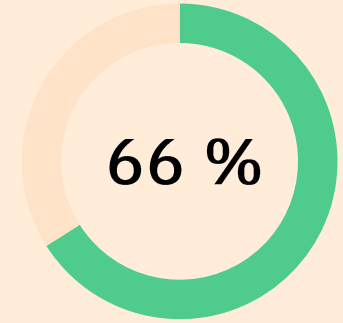
Digitaalisten alustojen käyttö oli tuttua noin yhdelle viidestä vastaajasta.

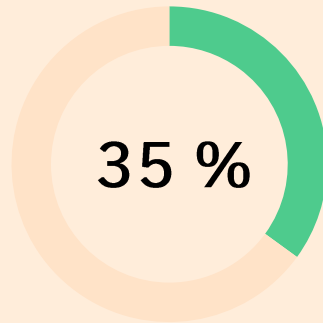
oli kokemusta oppijan osaamisen arvioinnista

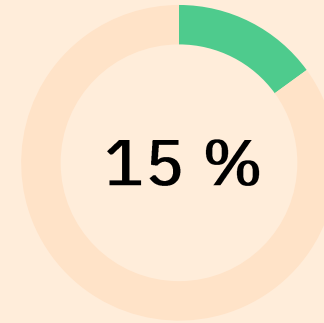
arvioinnin suunnittelu oli tuttua

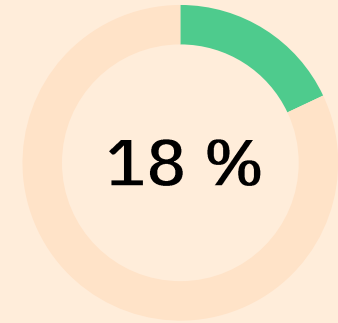
osasi kuvata omia arviointiosaamisen vahvuuksia

teki arviointia lukuvuonna 2024-2025

teki taiteen perusopetuksen kirjallisia opiskelija-arvioiteja lukuvuonna 2024-2025

käytti jotakin digitaalista alustaa arvioinnin eri vaiheissa

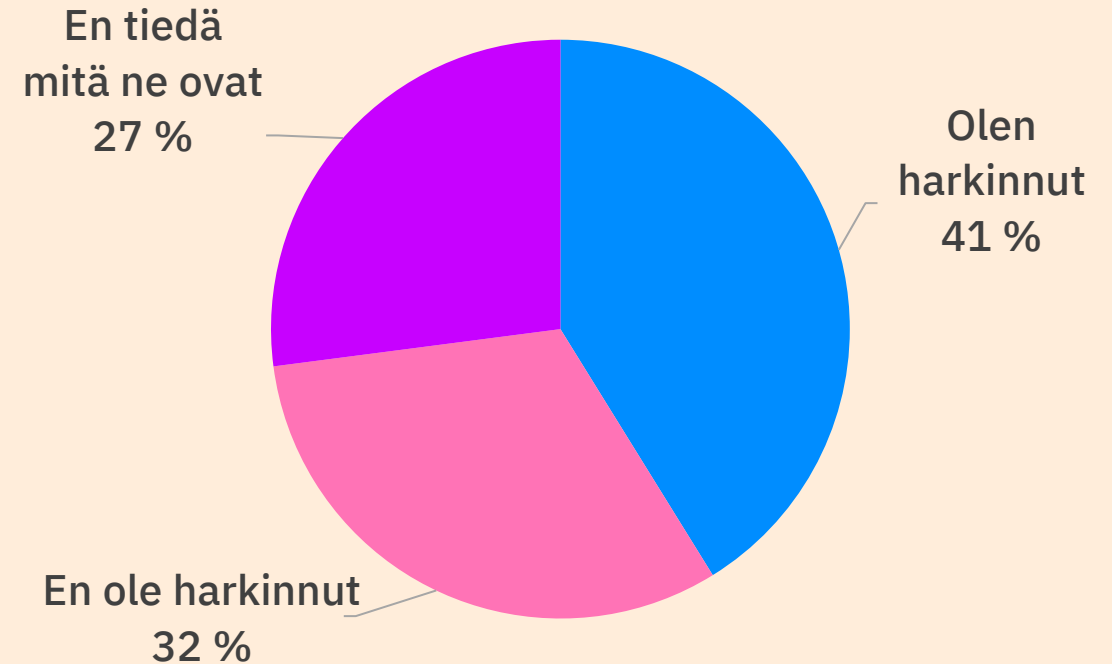

Ajatukset osaamis- perusteisten kurssien opettamisesta

Noin kaksi viidestä vastaajasta oli harkinnut osaamisperusteisten kurssien opettamista.

Joka kolmas ei ollut harkinnut tai ei tiennyt, mitä ne ovat.

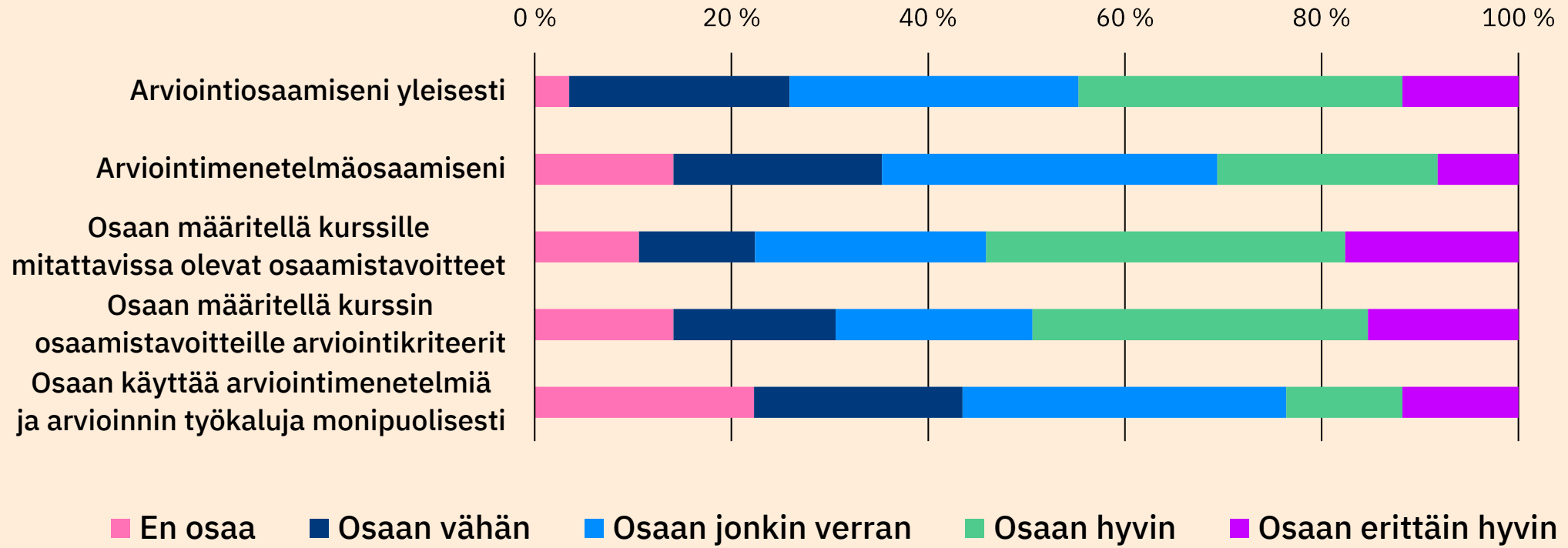
*Oletko harkinnut opettavasi
osaamisperusteisia kursseja?*

Oma arviointiosaaminen

Suurin osa kertoi omaavansa vähintään jonkin verran arviointiin liittyviä taitoja.

Miten kuvailisit omaa arviointiosaamistasi tällä hetkellä?

Arvioinnin termistö

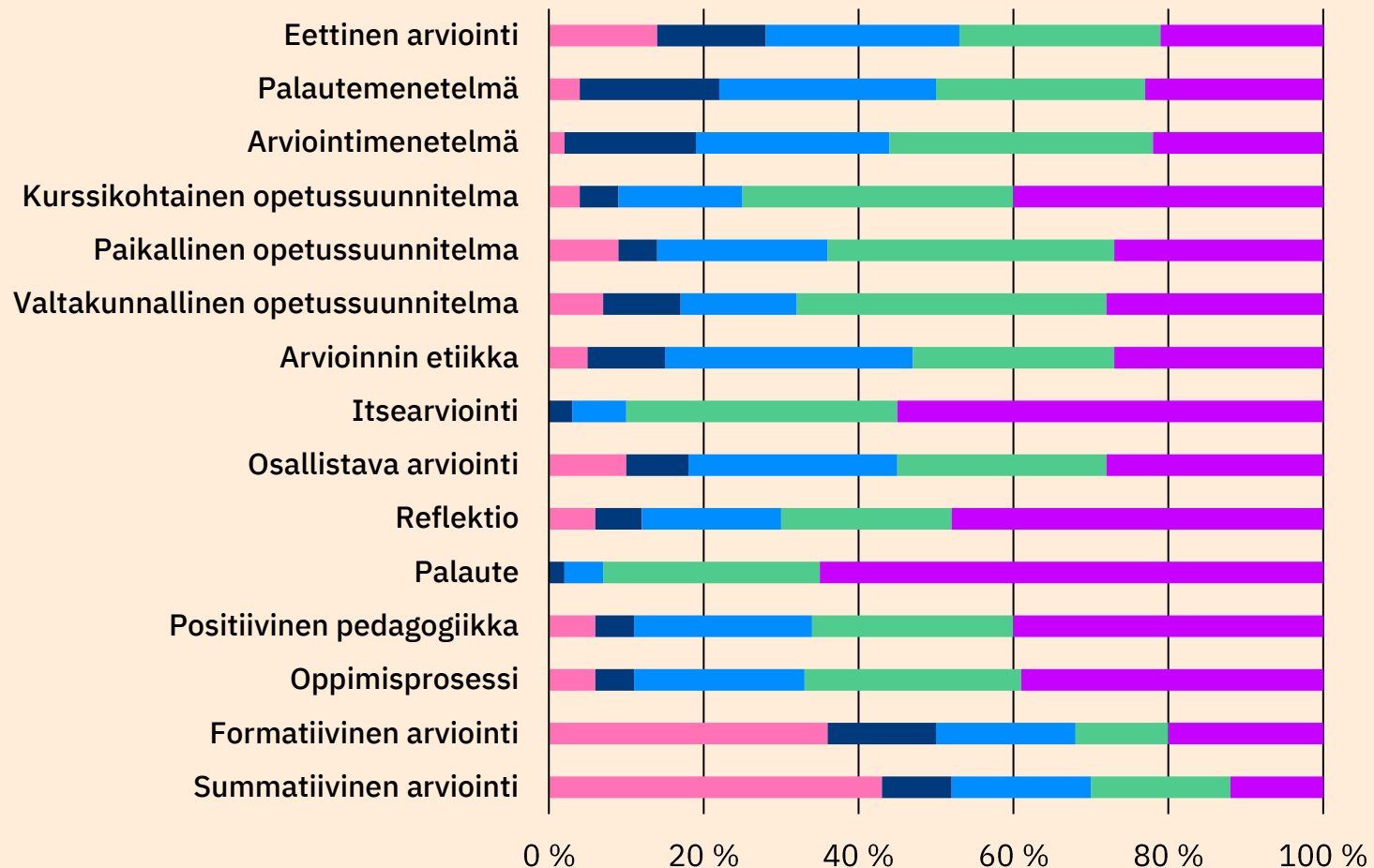
Moni termi oli vastaajille jo tuttu.

Termit palaute, itsearviointi ja reflektio olivat eniten käytössä opettamisen arjessa.

Formatiivinen ja summatiivinen arviointi olivat useimmiten vieraita termejä.

Kuinka tuttuja arviointitermit ovat?

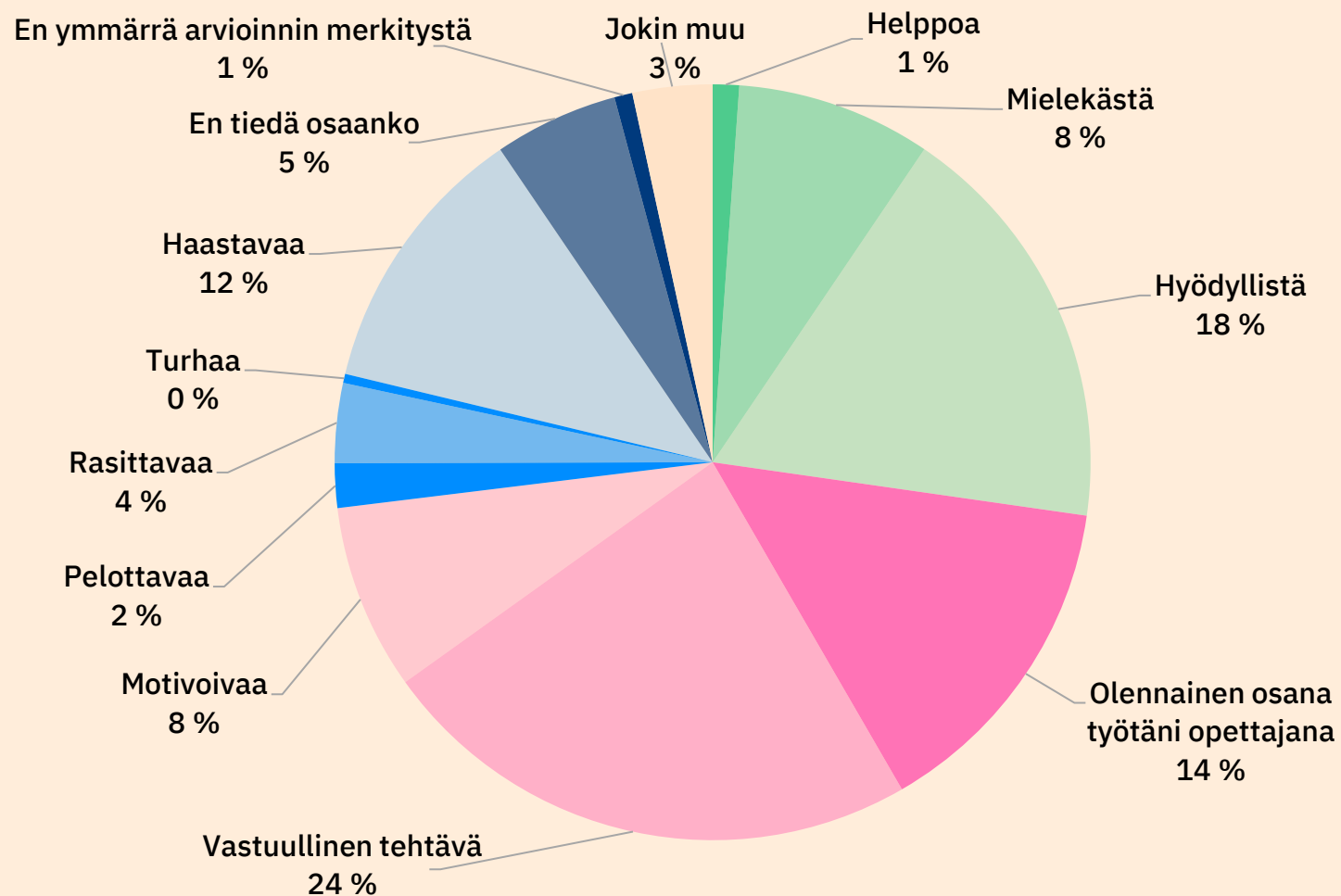
- En tunne termiä
- Olen joskus kuullut, mutta en ymmärrä sen merkitystä
- Jonkin verran tuttu
- Termi on tuttu
- Tiedän mitä termi tarkoittaa ja käytän sitä osana omia arviointikäytänteitani

Miten arviointi koettiin

Arviointi koettiin useimmiten

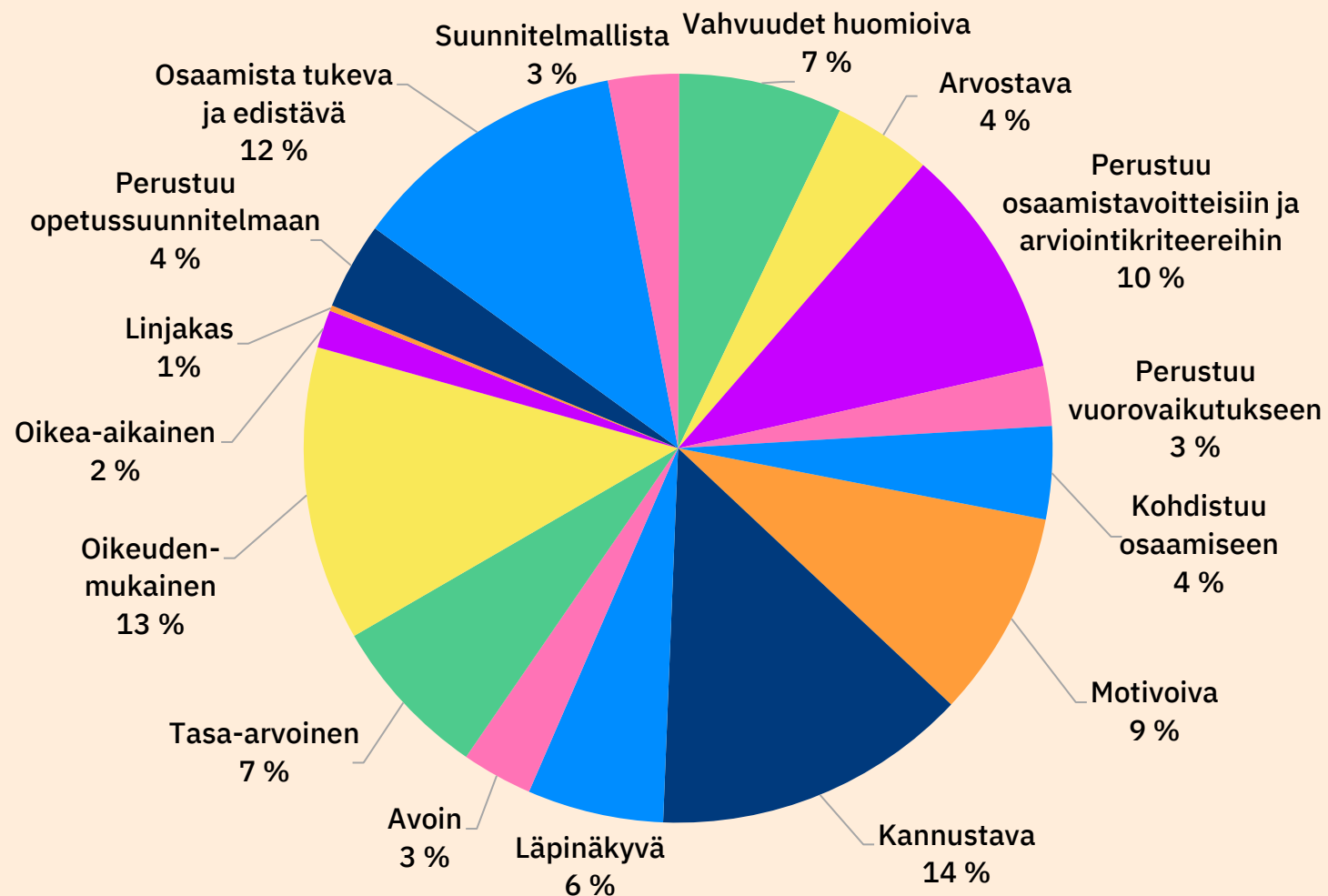
- vastuulliseksi tehtäväksi
- hyödylliseksi
- olennaiseksi osaksi opettajan työtä
- haastavaksi
- mielekkääksi tai motivoivaksi

Arvioinnin periaatteet

Vastaajat valitsivat viisi tärkeintä arvioinnin periaatetta. Tärkeimpinä pidettyjä ominaisuuksia olivat:

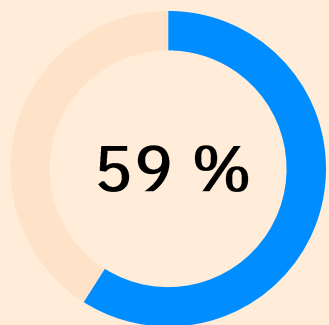
- Kannustava
- Oikeudenmukainen
- Osaamista tukeva ja edistävä
- Perustuu osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin
- Motivoiva

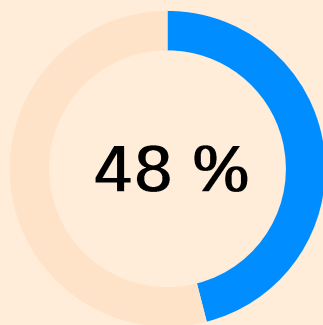

Eettisen arvioinnin periaatteet

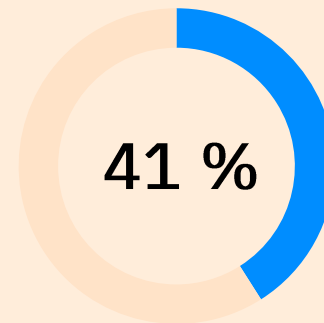
Vastaajat valitsivat kolme itselleen tärkeintä periaatetta:

Arviointi on läpinäkyvää ja oppija tietää, mihin se perustuu.

Arviointi rakentaa pohjaa uuden oppimiselle ja on kehitystä tukevaa.

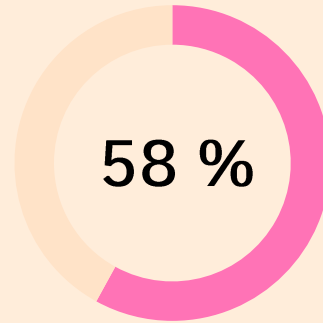

Arviointi on totuudenmukaista, tasapuolista ja yhdenvertaista.

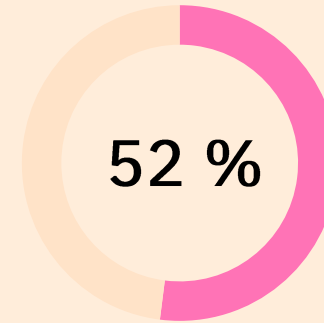

Haastaviksi koetut asiat

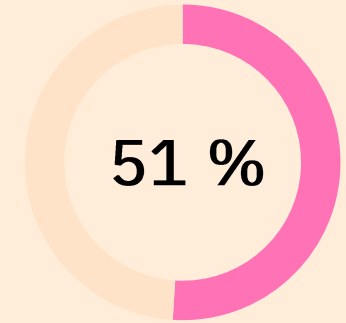
Arvioinnissa haastavaksi koettiin muun muassa sen toteuttaminen, menetelmien valinta ja arviointiin käytettävän ajan määrä.

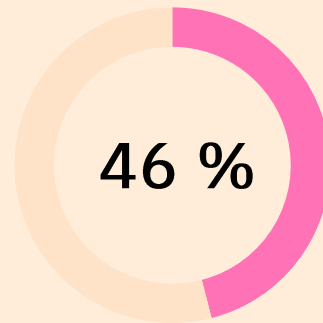
Arvioinnin toteuttaminen ja arviointimenetelmien valitseminen

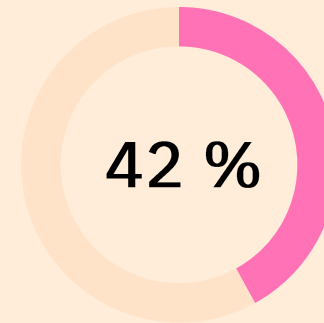
Arviointiin kuluu paljon aikaa

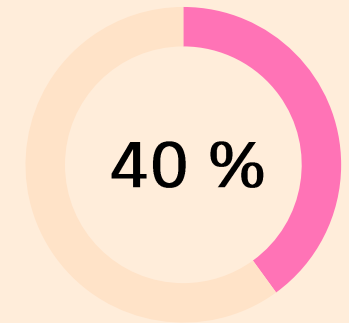
Ryhmäopetuksessa on vaikea arvioida yksilöitä

Arvioinnin suunnittelu

Arviointi-ohjeistuksesta on vaikea saada tietoa

Arvioinnin kohdentaminen suhteessa arviointitavoitteisiin

Haastavaksi koetut asiat arvioinnissa

Arvioinnin haasteet koettiin eri tavoin opettajaryhmien kesken.

Opintopistekurssien opettajat

- Oppijan ikätason huomioiminen arvioinnissa
- Arvioinnin toteuttaminen ja arviointimenetelmien valitseminen
- Ryhmäopetuksessa on vaikea arvioida yksilöitä
- Oppijan työskentelyn arviointi niin, että persoona ei vaikuta arviointiin
- Pelkään, että oppija ei osaa ottaa vastaan arviointia
- Palautteen sanoittaminen oppijalle

Taiteen perusopetuksen opettajat

- Arvioinnin toteuttaminen ja arviointimenetelmien valitseminen
- Arvioinnin kohdentaminen suhteessa osaamistavoitteisiin
- Arviointiin kuluu paljon aikaa
- Arvioinnin kirjoittaminen oppijalle
- Arviointiohjeistuksesta on vaikea saada tietoa
- Ryhmäopetuksessa on vaikea arvioida yksilöitä

Muiden kurssien opettajat

- Ryhmäopetuksessa on vaikea arvioida yksilöitä
- Arvioinnin toteuttaminen ja arviointimenetelmien valitseminen
- Arviointiin kuluu paljon aikaa
- Arvioinnin suunnittelu
- Arviointiohjeistuksesta on vaikea saada tietoa
- Oppijan ikätason huomioiminen arvioinnissa

Arviointiin liittyvä ajatukset ja tunteet

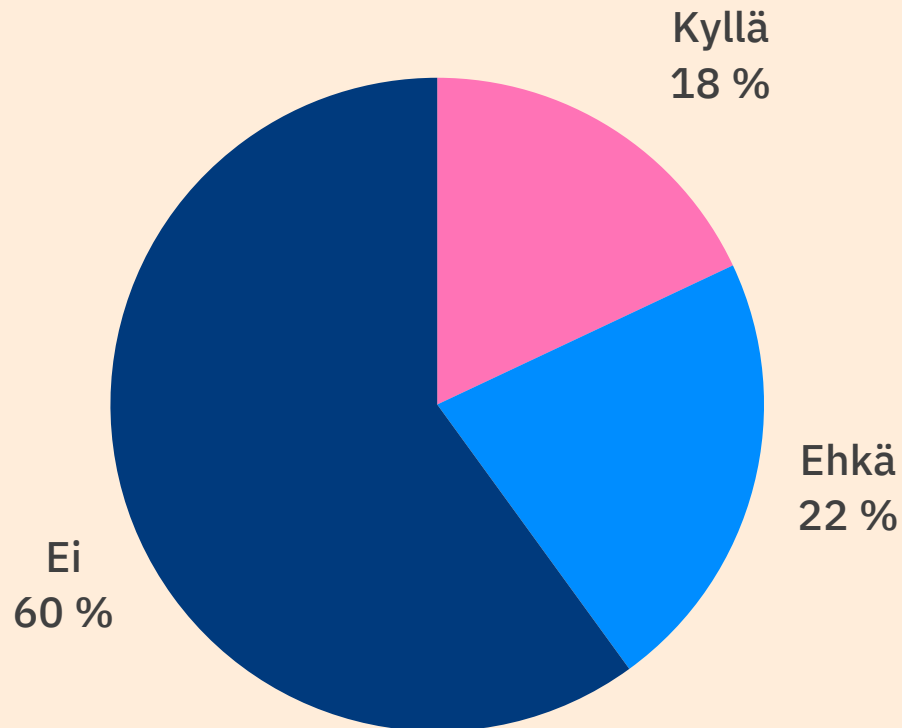
Osalla vastaajista arviointiin liittyi negatiivisia tunteita. Tunteet liittyivät muun muassa:

- epävarmuuteen omista arviointitaidoista
- arvioinnin tarpeellisuuteen
- ajankäytön haasteisiin

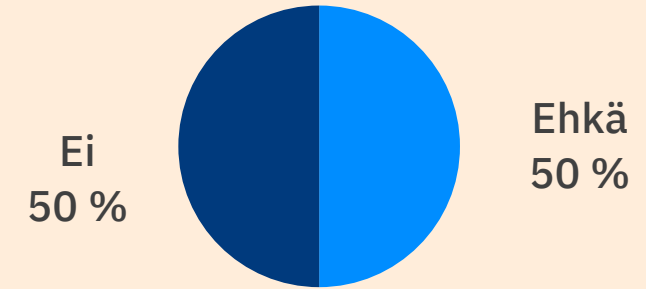
Negatiivisten tunteiden määrä vaihteli vastaajaryhmien kesken.

Onko sinulla arviointiin liittyviä epäilyksiä, negatiivisia ajatuksia tai tunteita?

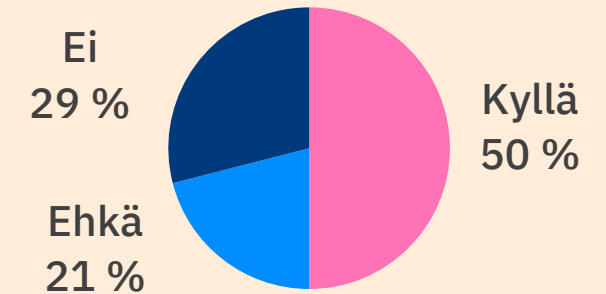
Kaikki vastaajat

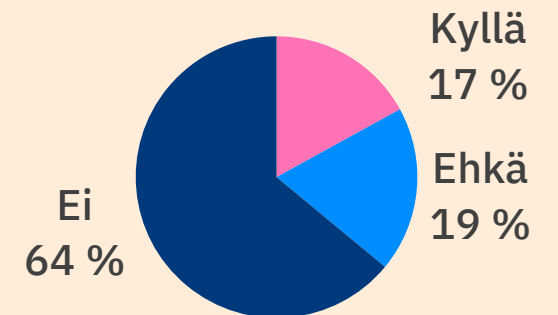
Osaamisperusteiset kurssit

Taiteen perusopetus

Muut kurssit

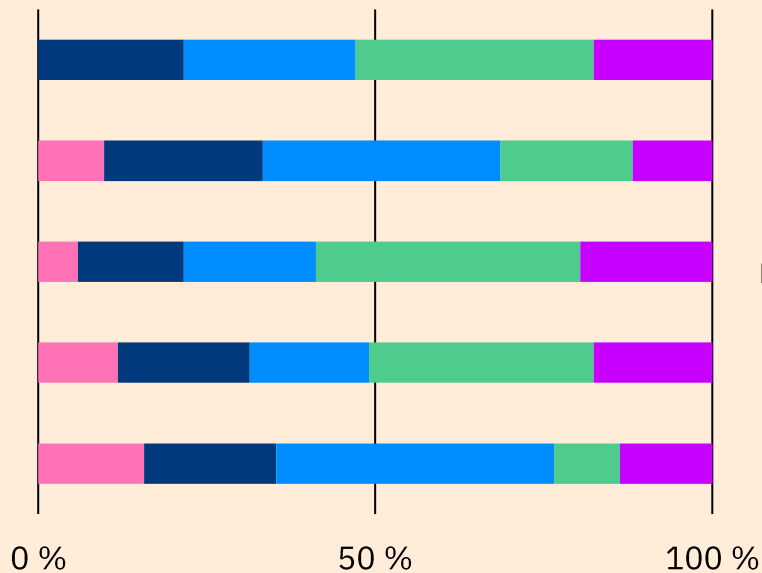

Negatiivisten tunteiden vaikutus oman osaamisen arviointiin

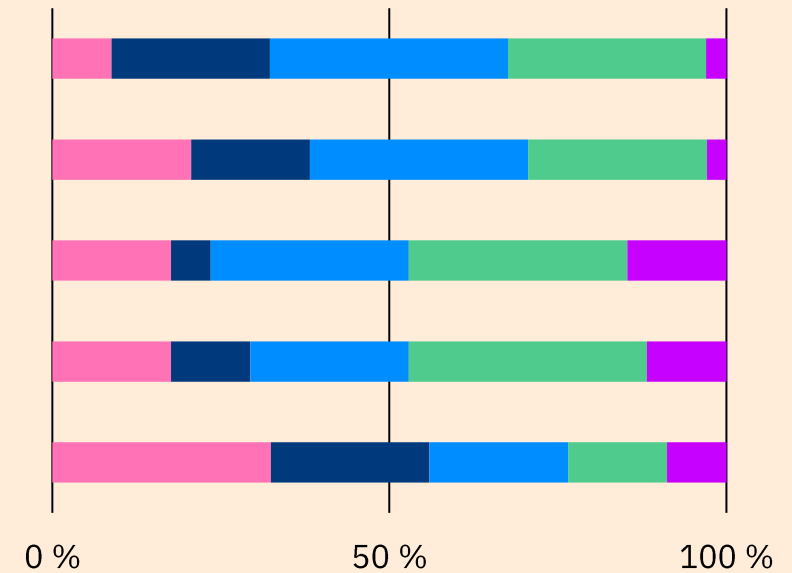

Vastaajat arvioivat omaa osaamistaan huonommaksi silloin, kun arviointiin liittyi tai ehkä liittyi negatiivisia tunteita.

Arviointiin ei liity negatiivisia tunteita

Arviointiin liittyy tai ehkä liittyy negatiivisia tunteita

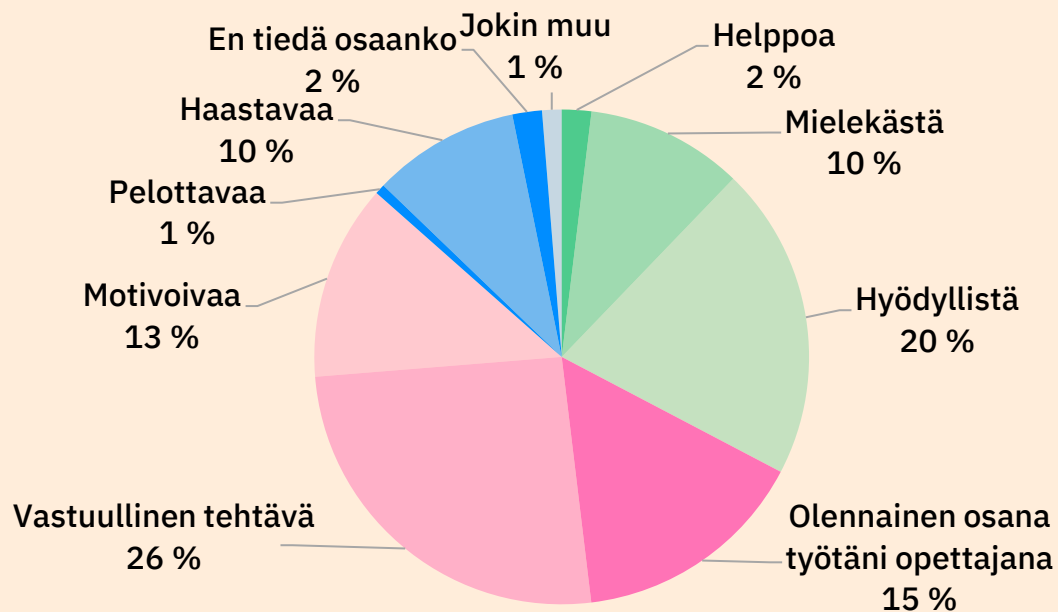

En osaa Osaan vähän Osaan jonkin verran Osaan hyvin Osaan erittäin hyvin

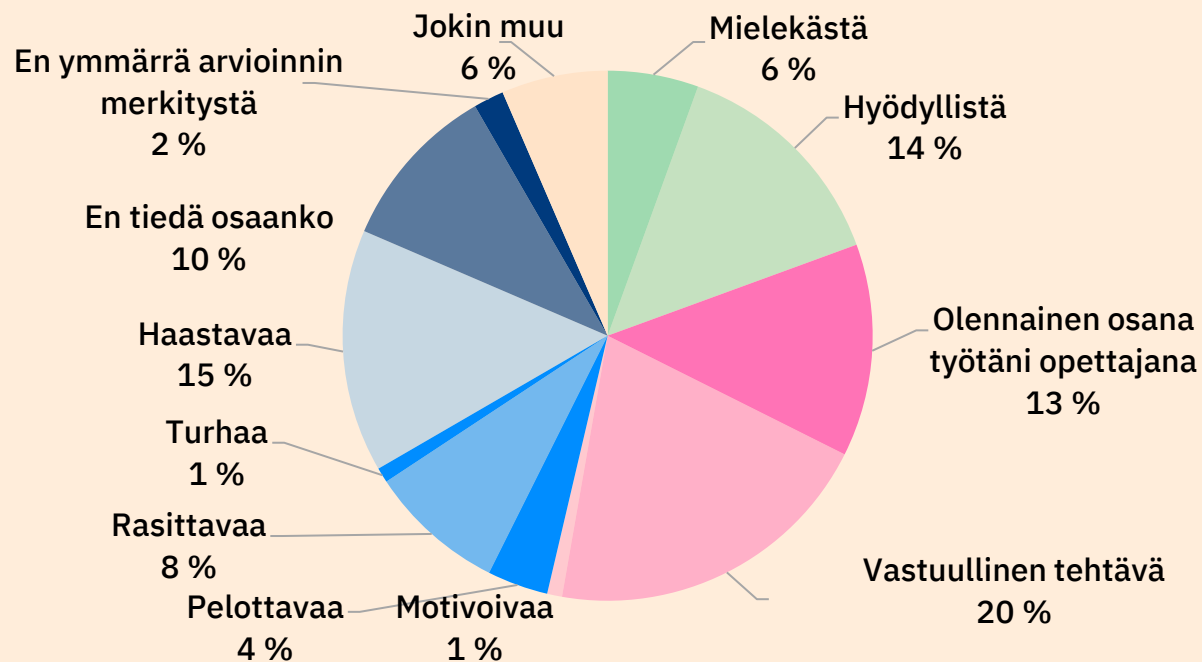
Negatiivisten tunteiden vaikutus arvioinnin kokemiseen

Negatiiviset tunteet vaikuttavat myös siihen, millaiseksi arviointi koettiin.

Arviointiin ei liity negatiivisia tunteita

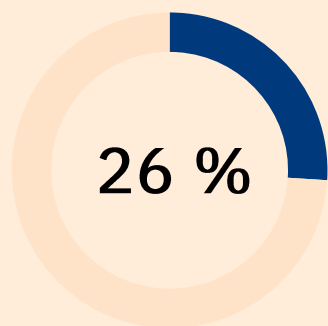
Arviointiin liittyy tai ehkä liittyy negatiivisia tunteita

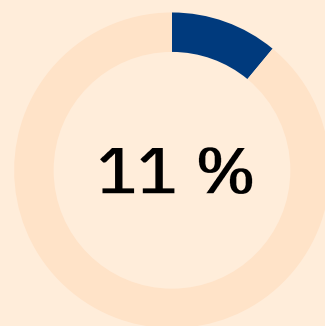

Vastuut ja velvoitteet

Pieni osa vastaajista tunsivat arviointiin liittyviä vastuita ja velvoitteita.

tunsi oppijan osaamisen arviointiprosessin sekä siihen liittyvät vastuut ja velvoitteet

tunsi opettajan velvollisuudet arviointiin liittyen

Kannustavina ja rohkaisevina asioina arvioinnissa koettiin:

- Opettajan arviointiopas (31%)
- Koulutus (24%)
- Perehdytys (23%)

Työpaja

Ohjeet työpajaa varten

Joensuun seudun
kansalaisopisto

J•ENSUU

Näin työpaja toimii

1. Jakaudutaan pienryhmiin
2. Tutustutaan opiskelijatarinoihin pienryhmässä:
 - Valitkaa yksi ryhmän jäsen, joka lukee tarinan ääneen.
 - Pohtikaa ja keskustelkaa tarinasta avoimien kysymysten kautta.
Tehkää myös omia havaintoja.
 - Kirjatkaa pohdintanne ylös kysymys kerrallaan ryhmän omaan Padlettiin.
3. Puretaan ryhmätyön tulokset yhdessä koko porukalla.

Mikon tarina / opiston normaali kurssi

42-vuotias Mikko selailee kansalaisopiston englannin kielen kursseja. Hän haluaa kerrata yli 20 vuotta vanhaa lukion englantiaan, koska uudessa työpaikassa on paljon kansainvälisiä asiakkaita. Mikko tarkastelee englannin kielen kurssitarjontaa 28 kurssin joukosta ja valitsee "Arkipäivän englantia" -kurssin, koska se tuntuu kurssikuvauksen perusteella sopivalta hänen taitotasolleen ja tarpeilleen. Hän toivoo, että kurssilla voitaisiin käsitellä myös työelämän sanastoa.

Kurssin alkaessa Mikkoa jännittää, koska kieliopinnoista on pitkä aika. Opettaja toivottaa kurssilaiset tervetulleiksi ja esittelee kurssin tavoitteet ja sisällöt, mikä helpottaa Mikon jännitystä. Tavoitteet kuulostavat saavutettavilta ja sopivilta hänen taitotasolleen. Opettaja pyytää kurssilaisia esittelemään itsensä ja kertomaan kielitaidostaan sekä odotuksistaan kurssia kohtaan. Mikon jännitys katoaa, kun hän huomaa, että muutkin opiskelijat ovat samassa tilanteessa.

Opettaja jatkaa oppituntia hausalla Kahoot-pelillä, jossa muistellaan sanoja ja vastataan kyllä/ei-väittämiin. Peliin voi osallistua matalalla kynnyksellä, koska kenenkään ei tarvitse vastata omalla nimellään. Ope toteaa pelin lomassa: "katsokaa miten hyvin te muistatte ja osaatte, vaikka alussa epäilittekin, nukkuuko se teidän englantia". Tämä tuntuu Mikosta mukavalta, vaikka ihan kaikki vastaukset eivät oikein menneetkään.

Tunti jatkuu ryhmitöiden ja paritehtävien merkeissä, jossa samalla tutustutaan muihin kurssilaisiin ja harjoitellaan apusanalistojen avulla itsestä kertomista ja jokapäiväistä keskustelua. Opettaja kiertelee opiskelijoiden seassa avustamassa, rohkaisemassa ja kannustamassa kurssilaisia.

Tunnin jälkeen Mikolla on mukava ja motivoitunut olo. Kurssi vastasi juuri sitä mitä hän oli tullut hakemaan. Ensi kerralla hän uskaltaa esittää opelle toiveen työelämäsanastosta, jospa niitäkin voitaisiin kerrata kurssin edetessä. Tästä varmasti saa paljon irti!

Mieti opiskelijan näkökulmasta:

- * Minkälaista arviointia opiskelija tekee ennen kurssin alkua ja kurssin alussa?
- * Mitä valintoja opiskelija tekee arvioihinsa perustuen?
- * Mitkä tekijät mahdollisesti vaikuttavat opiskelijan tekemiin arvioihin ja valintoihin?

Mieti opettajan näkökulmasta:

- * Minkälaista arviointia ja valintoja opettaja tekee kurssia suunnitellessa/ennen kurssin alkua, kurssin ensimmäisellä kokoontumiskerralla ja kurssin aikana?

Mieti mitä tapahtuu tarinassa ensimmäisen tunnin aikana:

- * Millaista arviointia opettaja tekee ensimmäisellä tunnilla tässä tarinassa?
- * Mitä opettaja arvioi?

Miten opettaja voi hyödyntää ensimmäisellä tunnillaan saamaansa tietoa ja arviointiaineistoa?

Muut ryhmän tekemät huomiot opiskelijatarinasta:

Tytin tarina / opintopistekurssi

Tytti on 52-vuotias alanvaihtaja. Hän opiskelee lähihoitajaksi ja haluaisi tulevaisuudessa työskennellä vanhustyössä. Työharjoittelujaksolla vanhusten päivätoiminnassa hän on kokeillut viriketuokioiden ohjaamista. Vanhukset olivat innoissaan yhteislauluhetkestä, mutta Tytti oli hyvin jännittynyt, koska koki ettei osaa laulaa.

Tytin opintoihin ei kuulu musiikin opintoja. Tytti haluaisi kuitenkin kehittää omaa laulutaitoaan, että hän tuntisi olonsa itsevarmaksi ohjaustilanteissa ja rohkaistuisi laulamaan. Tutkittuaan kansalaisopiston musiikin opetustarjontaa, hän päätyy valitsemaan laulamisen perusteet -kurssin, jonka esittelyteksti ja tavoitteet tuntuvat hänelle sopivilta. Ehkäpä kurssin voisi lukea hyväksi hänen opintoihinsa? Onhan kurssilla selkeästi määritelty osaamistavoitteet, joiden avulla hän voisi osoittaa sen, mitä on oppinut.

Ensimmäisellä opetuskerralla opettaja kertoo kurssin sisällöstä, tavoitteista ja arviointitavoista. Hän kertoo myös osaamisperusteisen kurssin suorittamisesta, mikäli opiskelija haluaa suorittaa kurssilla opintopisteitä.

Opettaja kertoo, että jokainen voi kehittää omaa instrumenttiaan ja kehittyä laulajana. Kurssin esittelyn jälkeen jokainen opiskelija saa kertoa minkälaisia odotuksia ja toiveita heillä on kurssille. Tytti huomaa, ettei hän ole ryhmässä ainoa, joka ei uskalla laulaa ääneen.

Ensimmäisen tunnin aiheena on ergonominen lauluasento. Lauluasentoon ja sen vaikutuksiin tutustutaan kurssin oppimateriaalista, joka löytyy Moodlesta. Opiskelijat voivat käydä kertaamassa tunnilla opittuja asioita kurssin oppimateriaaleista ja pienistä tehtävistä. Seuraavaksi kaikki pääsevät etsimään omaa lauluasentoaan yhdessä parin kanssa. Tyttiä ei jännitä enää ollenkaan, koska hänen parinsa on yhtä epävarma lauluasennostaan kuin hän itse. Opettaja kiertää luokassa ja auttaa korjaamaan lauluasentoa, jos siihen on tarvetta. Lopuksi parit pääsevät kertomaan koko ryhmälle, mitkä asiat lauluasennosta oma pari jo muisti. Tytille jäi hyvä mieli, kun hän heti ensimmäisen tunnin lopuksi muisti lauluasennosta jo useamman asian ja pari auttoi häntä muistamaan loputkin. Tästä on hyvä jatkaa!

Mitkä asiat vaikuttavat opiskelijan tekemiin valintoihin kurssia valittaessa?

Minkälaisia valintoja opettaja tekee suunnitellessaan osaamisperusteista kurssia?

Minkälaista arviointia ensimmäisellä kurssikerralla tehdään? Ketkä arvioivat?

Muut ryhmän tekemät huomiot opiskelijatarinasta:

Villen tarina / taiteen perusopetus

11-vuotias Ville on ollut kaksi vuotta mukana lapsiteatteriryhmässä. Hän tulee teatteriharjoituksiin vähän väsyneenä koulupäivän jälkeen. Opettaja Jonna aloittaa oppitunnin. Ensin istutaan piirissä ja käydään kierros, jossa jokainen kertoo päivän fiiliksen.

Jonna muistuttaa ryhmän yhdessä luomasta sopimuksesta / draamasopimuksesta. Sopimus allekirjoitetaan ilmaan nenällä. Jonna kertoo, mitä tällä kerralla tehdään/mikä on opetuskerran teema/oppimistavoitteet.

Alkupiirissä ilmenee levottomuutta ja väsymystä. Esimerkiksi Salla ei malta olla hiljaa, vaan juttelee kaverin kanssa päivän kuulumisia.

Jonna ohjaa lämmittelyleikin. Salla ja Ville lähtevät leikkiin reippaasti mukaan.

Seuraavaksi ohjelmassa on uuden näytelmän kohtausharjoituksia. Oppilaat jakautuvat pienempiin ryhmiin ja alkavat suunnitella, mitä kohtauksissa tapahtuu. Salla ja Ville ovat samassa ryhmässä ja alkavat ideoida innokkaasti.

Jonna huomaa, että Salla ja Ville ovat vuorovaikutuksessa ja kontaktissa toistensa kanssa. He kokeilevat eri tapoja roolihenkilöiden fyysiseen ilmaisuun ja äänenkäyttöön.

Lopuksi lapset esittävät kohtaukset muulle ryhmälle. Ryhmäläiset analysoivat yhdessä näkemäänsä. Opettaja kokoaa yhteen kohtaukset ja tekee huomioita ja kertoo näkemäänsä hienoa fyysistä ilmaisua ja äänenkäyttöä.

Kohtausharjoitusten jälkeen leikitään vielä yhteinen leikki, jossa koko ryhmä on mukana.

Loppupiiri tai hetken merkitseminen. Ryhmäläiset menevät tilassa siihen kohtaan, jossa heillä oli tänään erityisen kivaa. Opettaja kiertää jokaisen luona ja oppilas saa kertoa, mikä tilanne tänään oli hänelle merkityksellinen. Sekä Sallalla ja Vilellä on ollut hauskaa, vaikka Villeä alussa väsytti ja Salla oli levoton. Molempien mielestä mukavinta oli luoda pienemmissä ryhmissä näytelmän kohtauksia ja keksiä roolihenkilöille piirteitä.

Miten ja missä kohdissa opettaja arvioi tai antaa palautetta?

Mitä arviointimenetelmiä opettaja käyttää tämän tunnin aikana?

Miten oppilaiden toiminta vaikuttaa opettajan työskentelyyn?

Mitä keinoja opettajalla on käytössä Villen ja Sallan oppimisen edistämiseen ja motivoimiseen?

Muut ryhmän tekemät huomiot opiskelijatarinasta:

Lopuksi

” *Samasta oppimistilanteesta arviota tekevät niin opettaja kuin oppilas, molemmat omista näkökulmistaan.*

” *Arviointia tapahtuu ennen kurssia, kurssin aikana, kurssin päätteeksi ja sen jälkeen; monella eri tasolla.*

” *Suunnittelemalla, havainnoimalla ja huomioimalla omia arviointitapoja ja menetelmiä saat arvokasta tietoa oppijan oppimisen ja osaamisen edistämiseen ja tukemiseen.*

